

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRACAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 40.

Šibenik, 20. listopada 1923.

God. III.

Konfiskacija imovine u III. zoni.

Način, kako je izvedena izmjena novca u III. zoni, donijela nam je za posljednju tešku ekonomsku krizu, koja se danomice zaoštava potencirajući do skrajnosti očaj opravdano nezadovoljstvo i bijedu pučanstva. O nesretnoj izmjeni novčanica kod nas mnogo se je pisalo, mnogi ljudi na položaju istakli su silnu nepravdu, nerazložitost i nezakonitost izmjene. Ipak nemojte se čuditi ako opetovano dižemo naš glas. Boli nas teško i radi nevoljnog ekonomskog stanja, u koje nas je bacila izmjena, i ne manje radi posljedica, koje su morale nastati u narodnom raspoloženju prama faktorima, koji na ovakav način upravljaju našom državom. Osjećamo se uvrijeđeni i silno štetovani.

Uvrijeđeni smo osobito mi u neposrednoj blizini Zadra, gdje je izmjena od strane Talijana ispala povoljno bar po šire slojeve pučanstva. Čine se svakodnevno i pri svakoj prigodi prispodobe, koje su porazne po našu državnu upravu, koju smo dočekali kao ozevalo sunce. Neka se pomisli na poniženja i prigovore što moramo slušati! Zadranj su primili lire, a mi dinare i još u razmjeru, koji je samovoljan i smiješan.

Izmjenom zaplijenjen je znatan dio imovine ovog pučanstva, koje je, kako je svima poznato, jako siromašno bilo i prije rata a pogotovo poslije rata. Čekali smo izmjenu, da platimo naše dugove izvan zone, čijom isplatom smo otežali, jer ih nismo mogli da austrijskim krunam isplatimo. Nemoguće nam je i uređenje međusobnih zajmova, nemoguće nam je, da što zaradimo trgovinom, nemoguće da si sada priskrbimo sve što nam treba za zimu. Fale svima sredstva, na koja smo imali pravo da računamo.

Nama, koji smo najteže i najduže trpjeli pod tuđom silom, bilo je pravdom i pošteno, da se pogoduje pri izmjeni novčanica radi našeg osiromašenja i stradanja i radi naše neposredne blizine tuđinu, pred kojim se je naša financijska uprava grdno izložila. Ali mi nismo tražili pogodnosti, nego smo se zadovoljavali sa izmjenom, kako je bila provedena u ostalim zonama a i na takovu smo izmjenu računali.

Mjesto toga doživjeli smo pravu konfiskaciju imovine! Nama se je mjerilo drugom mjerom. Ova nas boli tim više, što je ta druga mjera čisto protuzakonita. Drugodje je izmjena slijedila na temelju jednog zakona, koji je važio i morao važiti i za nas, kako su to strukovnjaci, pravnici dokazali. Naprotiv kod nas je vrijedio taj zakon samo u odioznom dijelu u koliko nam se je oduzelo ono 20 po sto novca, a nije vrijedio i u ostalim odredbama, to jest da nam se novac izmjeni sa 1 prama 4! Takove nepravde ne može narod da podnosi, jer ga je podpuno umela. Napokon novac u III. zoni

PREKO, u oktobru 1023.

našao se je normalno podijeljen, u ne velikim količinama, među masom naroda, kod koje je isključena zloporaba unošenja tog novca. Ako se je kod koga mogla dokazati kakva zlo-

Glavna skupština Zadr. Saveza.

Novine „Narod“ i „Novo doba“ utvrđuju žalosnu sliku našeg zadrugarstva, koju je dala zadnja skupština Zadr. Saveza, ali odmah uz to naglašuju, da je glavni krivac te žalosne slike opozicija, koja je sa razumljivom žestinom ustala proti korumpiranom i bankarskom djelovanju g. Bervalda, Marušića i družine. One krive pristaše Pučke stranke, koji su u javnost izišli s optužbama proti upravi Saveza i time potkopali ugled i kredit Zadr. Saveza. Kao da je veće zlo u svojem nastojanju apelirati na javnost, da se stane na kraj nezadrugarskom djelovanju jedne uprave Saveza, nego takovo zlo trpjeti u našem zadrugarstvu ili ga potpomagati svojim držanjem, kao što to baš čine splitski „Narod“ i „Novo Doba“.

Predstavnici Pučke Stranke kroz tri godine nastoje, da g. Bervalda i družinu svrate na pravi put zadrugarstva u djelovanju Saveza. Njihova su nastojanja bila puna ličnog i stranačkog pregaranja, ali su g. Bervaldi, Marušić i drugi predaleko zagrizli u svom nezadrugarskom nastojanju, da bi se oni, milijunaši i bankiri mogli vratiti na onaj zadrugarski put, kada ta gospoda nijesu imali ni debelih milijona, ni velegradskih palača.

Što je onda ostalo ovima nego da apeliraju na javnost. I baš ta okolnost najbolje dokazuje, da ovim ljudima nije bila pred očima nikakva stranačka korist, jer bi se onda i te kako morali boriti javnosti, da ne prozre njihove namjere. Onaj pravi zadrugarski i samostalnjiji dio javnosti uočio je to i mi vidimo osim lijevog krila zemljoradnika, i g. dra Beroša, g. Mikatića i druge, koji su jednako odlučno stanoviše zauzeli prema g. Bervaldu i njegovom radu, kao i pristaše Pučke Stranke. Za ove se valjda ne može reći, da nijesu sposobni rasuditi zadrugarske tendence od stranačkih, kao što se hoće između redaka prebaciti zemljoradnicima iz opozicije. „Novo Doba“ je imalo predi preko ove skupštine kao i „Narod“ sa desetak redakaka, pa bi se bar pokazalo na nekoj visini. Dovoljno je bilo samo pogledati držanje onih na ovoj skupštini, koje ono brani, da se čovjeku — trivialno bi bilo reći — zgadi, ali da čovjek izgubi svako mišljenje o karakteru i poštenju izvjesnih ljudi.

Prvi čin skupštine, imenovanje skrutatora, pokazao je svakomu, da g. Bervaldi hoće terorom i silom po-

poraba, neka se proti njemu postupa, ali se nipošto nije smjelo svaliti krivnju na cijelo nevino pučanstvo. Još je na vrijeme, da se nepravda popravi. Naš narod ne može, da je dalje podnosi. Zato dižemo i ovaj očajni vapaj, da se odmah nepravda ispravi i nas od propasti izbavi: Dajte nam živjeti!

ŠIBENIK, 20. listopada.

Ministarstvo za agrarnu reformu zaključilo je, da se oduzme zemlja svima, koji su je dobili po agrarnoj reformi, a dosada je nijesu racionalno obrađivali. Ova mjera ministarstva za agrarnu reformu izazvala je među demokratima veliko ogorčenje, jer da je ona isključivo uperena protiv dobrovoljaca, koji su redom pristalice demokratske stranke. Ova odluka radikalne homogene vlade, izgleda da je s toga pala, što radikali namjeravaju još ove jeseni na mjesto dobrovoljaca naseliti svoje „koloniste“, da u stanovitim krajevima osjeguraju mandate, gdje ih prije nijesu imali.

Ministarstvo unutrašnjih djela spremilo je nacrt zakona o gradskim samoupravama. Po ovom će zakonu gradovi Beograd, Ljubljana i Zagreb imati svoje župane, koje će imenovati vlada. Ovi će vladini komesari, pod imenom župana, voditi kontrolu nad radom općinskih uprava, i — osobito onaj nad Zagrebom imati će dužnost, da pazi kako ne bi Zagreb po svom napredku prestigao Beograd.

Razilaženja među radikalnim poslanicima bivaju sve veća. Među njima opaža se jaka struja, da se Stojan Protić opet povrati u radikalnu stranku, te se u tom smislu i čini izvjestan pritisak na Pašića. Radikali su u velike zabrinuti što će da preuzme vodstvo radikalne stranke iza Pašićeve smrti. U svoje doba je pregovarao vrhu toga sa Stojanom Protićem Ljuba Jovanović, ali je Protić odbio pristup u radikalnu stranku, jer da je Pašić porušio sve mostove između njega i radikalne stranke, dok je on u njoj i dok se provodi današnja škandalozna politika radikalne vlade.

Napokon je održano toliko vremena unapred najavljeno predavanje g. Stjepana Radića u Londonu u Balkanskom komitetu. Novine blize Radiću javljaju, da je počasni tajnik i predsjedatelj toga sastanka Sir Edward Bayle došao autom po Radića u hotel. Svoj je govor održao Radić u engleskom jeziku. Istakao je militarizam današnje vlade i kako je pod takovom militarističkom vladom nemoguća svaka obnova i napredak i da je neizbjegljiv užasan povratak barbarstvu. Traži neutralizaciju istočne jadranske obale mjesto vječnih sporova sa Italijom i otvorenu granicu za slobodno trgovanje s Madarskom i Austrijom mjesto sadašnje carinske politike turskog sistema. Radić je na koncu rekao, da Hrvati ni od jednog naroda ne mole pomoći ni vojničke ni financijske. Na koncu govora Radić je bio pozdravljen pljeskom, te je prihvaćena rezolucija, kojom se najoštrije osuđuje beogradski centralizam, a hrvatskom narodu izriče najiskrenija simpatija u njegovoj zakonskoj i miroljubivoj

sti, što ne može legalnim i poštenim načinom. Kada je njemu u račun, uskrisuju se davno likvidirane zadruge, a opoziciji ukidaju punomoći živih i aktivnih zadruga sa preko 100 glasova; njegove i brzojavne punomoći vrijede, a one od opozicije propisane potpisane i osnažene pečatom ne priznaju se. Obično je sredstvo zadrugarske većine „na ovoj skupštini“ bilo uskraćivanje riječi pojedinim zadrugarima iz opozicije, bez obzira da li je ovaj obični zadrugar ili član uprave i predsjednik nadzornog odbora. U tomu je zadrugarskom postupku g. Bervaldi jednako bio potpomagan od nadobudnih fašista kap od braće Radićevaca, radikala, demokrata i pristaša zemljoradnika Slade. Svakako vrhunac je njihovog zadrugarskog rada bio, kada je upravitelj „Novo Doba“ g. M. Barišić predložio, da se čitava uprava Saveza i Nadzorni odbor kroz 10 minuta zahvali ili da im se da nepovjerenje. Proti tomu protuzakonitom postupku ustao je sam izaslanik vlasti okružnik dr. Ivić i dao u zapisniku ustanoviti tu protuzakonitost. To nije smetalo gospodu „zadrugarskog duha“, da izaberu svoju upravu, i mi sada na čelu Zadr. Saveza imamo uz g. Bervalda, Marušića, Antičevića, Kunjašića i vič. Gjirića, zadrugara dra Damjana Sokola, Artura Jeličića, Sladu, učitelja Antičića i druge.

Sve ove stranke i grupe imale su uza se 127 zadruga sa 525 glasova, Pučka Stranka i lijevo krilo zemljoradnika 107 zadruga sa 430 glasova.

Opozicija je uložila utok na Okružni sud proti svim nasiljima, kojima je nastupila „zadrugarska većina“ i proti izboru uprave, te su tu svi potrebiti preduvjeti, da se utok uvaži i uništi izbor nove uprave Zadr. Saveza.

Likvidacija Pomorske Oblasti

u Bakru. Iz Beograda stižu vijesti, da se u odluju za pomorstvo ministarstva saobraćaja živo radi na pitanju likvidacije Pomorske Oblasti u Bakru i na stvaranju jedne nove ustanove sa sjedištem u Beogradu, koja će biti neke vrsti vrhovna uprava za pomorstvo. Ova nova Pomorska Uprava u Beogradu imala bi otpočeti svojim djelovanjem 1. siječnja 1924. Kao razlog ovoj odluci ministarstva saobraćaja navodi se udaljenost Beograda od dosadnjeg sjedišta Pomorske Oblasti.

borbi. — Mi Hrvati zadovoljimo se simpatijama nekih engl. političara, a Pašić neka učvršćuje svoj režim kumstvima iz engleske kraljevske porodice.

Domaće vijesti.

Prava općina na slobodan zam. Po novom finansijskom zakonu općine, koje imaju preko 10.000 duša mogu, da slobodno sklapaju zajmove za svoje prosvjetne, gospodarske, zdravstvene i druge potrebe.

Ukidanje delegacije ministarstva financija u Splitu. U savezu sa likvidacijom Pokrajinske Uprave u Splitu ministarstvo financija ukinulo je i splitsku delegaciju ministarstva financija. Od 1 siječnja 1924. obavljati će sve poslove isplate za Dalmaciju delegacija u Sarajevu.

Snabdjevanje Dalmacije vodom. Ministarstvo poljoprivrede i voda uputilo je prije izvjesnog vremena u Dalmaciju svoga činovnika g. dra Stjepana Basarića radi proučavanja snabdjevanja vodom mjesta, koji trpe na oskudici vode i pregleda melioracionih radova u tim mjestima. G. dr. Basarić podnijet će referat ministarstvu poljoprivrede, u kojem će tražiti, da se za vodom oskudne otoke nabavlja voda naročitim vodonosnim ladama.

Zapečaćen Hrvatski seljački dom u Zagrebu. Sudbena komisija dne 11. ov. mj. nenadano je banula u prostorije zadruge „Hrvatski seljački dom“ i uzela sobom knjigu računa zadruge. Ova zadruga kanila je u Zagrebu graditi velebitni dom, ali to nije pravo bilo današnjim vlastodršcima, pa traže svaki način, da je raspusti.

Društvo „Hrvatska žena“ u Zagrebu raspušteno. Riješenjem Pokrajinske Uprave u Zagrebu društvo „Hrvatska žena“ raspušteno je „iz javnih obzira“. Kao glavni razlog raspusta navodi se, što „Hrvatska žena“ nije čestitala rođenje prijestolonasljednika.

Novi predsjednik zagrebačke burze. Dne 10. ov. mj. na skupštini zagrebačke burze jednoglasno je izabran za njenog predsjednika glavni ravnatelj Hrvatske Eskomptne Banke g. dr. Stanko Švriljuga. U svom nastupnom govoru g. Švriljuga je naglasio, da će njegova biti briga, da

provede što veću autonomiju zagrebačke burze i potpunu slobodu trgovanja.

Svečanosti na Kraljevom Dvoru.

U nedjelju 21. ov. mj. obaviti će se na svečani način krstite prijestolonasljednika, a sutra dan na 22 ov. mj. vjenčanje kneza Pavla Karagjorgjevića s grčkom kneginjom Olgom.

U Beograd su u subotu 20. o. mj. stigli visoki gosti sa kraljevskog dvora u Londonu, Bukareštu i Ateni. Vojvoda i vojvotkinja od Yorka kumovati će na krštenju prijestolonasljedniku i sutradan na vjenčanju knezu Pavlu. Grčki kralj Gjorgje ili kralj Aleksander biti će stari svat.

Vlada je sa svoje strane riješila, da se ovim svečanostima dade karakter narodnih svečanosti, stoga će u nedjelju i ponedjeljak državna nadležstva biti zatvorena a činovnicima će se dati odmor.

U ministarstvu pravde sprema se ukaz o amnestiji stanovitih prestupaka i prekršaja prigodom ovih svečanosti na kraljevom dvoru.

Kongres Saveza Zemljoradnika.

U petak 12. ov. mj. održan je u prostorijama kavane „Na novojobali“ u Splitu pokrajinski kongres Dalmacije Saveza Zemljoradnika. Ovom je kongresu prisustvovalo po svojim delegatima oko 70 organizacija, ponajviše iz Sjeverne Dalmacije, otko i Makarskog primorja.

Na kongresu se raspravljalo o svim pitanjima, koja interesiraju zemljoradnika, naročito agrara, redovine i poreza. Prigodom pretresa državo-pravnih pitanja, u vezi sa agrarno-socijalnim pitanjima, jednodušno je konstatirano, da je centralističko uređenje države najveća zapreka ekonomskoj samostalnosti našeg zemljoradnika, naročito njegovih socijalnih i agrarnih reformi. Zaključeno je stoga, da se pozovu sve zemljoradničke organizacije, napose Glavni izvršni odbor stranke i poslanički klub, da podupre borbu hrvatskih stranaka oko ostvarenja federativne Jugoslavije. Suvviše, osuđena je služinska rabota dra Smolake, koji je za ljubav položaja razdvojio dalmatinske zemljoradnike i dao se u službu radikala i današnjeg režima, koji je u prvom

redu uperen proti hrvatskom narodu, a po tom i prema hrvatskom težaku, zemljoradniku. Kod referata o pokretu zemljoradnika kod ostalih slavenskih naroda, dana je dužna pošta bugarskim herojima, koji su pali boreći se za ekonomsku slobodu zemljoradnika i federativnu Jugoslaviju.

Iz katoličke akcije.

Doprinosi za Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza u Šibeniku. Kat. dak Filipi Amos iz Sala (Dugi otok) preko škotskih praznika sakupio je za Okružje H. K. N. S. u Šibeniku Din. 236/25. Dopriniše slijedeći: Iz Sala: Marija Filipi, Vice Basioli, Petar Benetti, Slavko Matulina, Petar Matulina, Mila Dobrić, Ana Aunedi, Mate Petrović i Šime Grandov po din. 10; Šime Armanini din. 8; don Frane Grandov, don Ante Strgačić, don Ugo Basioli, Ivo Aunedi, Ernest Maras i Petar Frančeski po din. 5; Slavka Basioli, Kate Filipi, Marko Filipi, Marcelo Filipi, Paško Buturić, Josip Grandov, Josip Karinja, Amos Basioli, Niko Milić, Augustin Milić, Vale Milić, Andrijana Buturić, Valentina Benetti i Marija Benetti po din. 4; Amos Filipi, Dominis Šime i Marko Milić po din. 3; Marijan Rajčević din. 2/75, Ivan Girbin din. 2/50, te Santo Maras i Ante Frančeski po din. 2. Iz Zaglave: Marijan Šešelja din. 6; O. Leonard Vidulić i don Ivo Milanja po din. 5; Ivo Šešelja, Mate Šešelja i Ante Šešelja po din. 2. Iz Bisk. sjemeništa u Šibeniku: Kovačević Ivan, Veršić Ivan, Lovretić Srećko, Stamač Ljubomir, Lukin Roman i Guberina Petar po din. 2. — Dok odbor Okružja H. K. N. S. najtoplije zahvaljuje svima darovateljima i vrijednom sakupljaču, pozivlje i sve ostale prijatelje katoličkog pokreta, da se ugledaju u njihov svijeđi primjer.

Seniori J. K. A. P. D. „Pavlinović“. Na glavnoj skupštini, održanoj dne 25./VI. t. g. u Ljubljani, bili su proglašeni seniorima našega društva slijedeći drugovi: Frano Grandov, Antun Strgačić, Gracija Vujović, Petar Peroš, Dinko Jerković, apsolvanti teologije i Dinko Foretić, aps. phil. Mladim seniorima čestitamo i molimo ih, da uzdrže naše društvo u dobroj uspomeni, kao i da mu budu od moralne, a po mogućnosti i materijalne pomoći. — Predsjednik.

Iz vanjskoj svijeta.

Godišnjica fašističkog marša na Rim. U Rimu i cijeloj Italiji sa strane fašista spremaju se velike svečanosti na uspomenu godišnjice fašističkog marša na Rim. Mussolini će dne 23. ov. mj. krenuti u Torino, da preko Milana, Cremona, Bologne i Firenze dne 30. o. mj. trijumfalno uđe u Rim. Toga će dana biti izdane naročite spomenmarke.

Protest jug. narodnih poslanika. U Italiji su narodni poslanici hrvatskog i slovenskog naroda uložili odlučan protest proti nacrtu rimske vlade o reformi pučke škole. Po ovom nacrtu hrvatska i slovenska djeca gube mogućnost, da u svom materinskom jeziku pohađaju osnovnu školu. Pretest su potpisali ovi jugoslavenski poslanici u talij. parlamentu: Josip Lovrenčić, dr. Karol Podgornik, dr. Uliks Stanger, Virgilij Šček i dr. Josip Wilfan.

Novi izbori u Bugarskoj. Novi izbori za bugarsko sobranje raspisani su za 18. studenog. Vlada obećaje, da će ukinuti iznimno stanje, Izborna kampanja je već počela i vladina stranka računa, da će od 240 svih mandata dobiti 210. Od opozicionalnih stranaka stupaju u izbore nacionalni liberalci. Komunisti kao stranka nijesu priznati. Zemljoradnici koji su pobjegli u inozemstvo, preporučuju svojim pristašama u zemlji, da se sustegnu od glasovanja.

Francuska ne će da pregovara sa njemačkom vladom. Njemački otpravnik posala Hösche službeno je najavio Poincaré-u želju njemačke vlade, da želi suradivati na uspostavi rada u Ruhru. Službeno međutim izvješće francuske vlade javlja, da francuska vlada u sadanjen momentu hoće da vodi direktne pregovore s njemačkim industrijalcima, a ne dopušta intervencije njemačke vlade. Ovo stanovište francuske vlade kao da nije neprijatno njemačkoj vladi, jer ova obziruje na situaciju u Njemačkoj rađe prepušta odgovornost za pregovore industrijalcima, a sebi će pridržati pravo sankcije spozumama između njemačkih industrijalaca i francuskih okupacionih vlasti u Ruhru.

Nezaposlenost radništva u Engleskoj. Nezaposlenost u Engleskoj svakim danom postaje veća. Broj se

.. PODLISTAK ..

Stube na crkvi sv. Ivana u Šibeniku.

(Konac)

Bratovština sv. Ivana (koja se sa tvrdave preselila u crkvu presv. Trojstva i ovoj kašnje dala ime svoga svetitelja) ugovorila je 21. oktobra 1460. sa Ivanom Pribislavićem izradbu stuba. Dr. Kolendić je našao među spisima bilježnika E. Banjarića (1457-1459, 124) taj ugovor. No spomenuti je, da je njegov original na pergameni bio u istoj crkvi sv. Ivana, ali ga danas nema, kao što nema ni drugih 95 pergamena te crkve. Na sreću je netko (valjda biskup Fosco) učinio točan ekscerpt svih tih pergamena, koji se čuva sa dragocjenom matrikulom rečene bratovštine, a koja je sva na koži ispisana. Možda se ovi dokumenti nalaze u ostavštini pok. D. Petra Kaera, koji u jednoj bilješci svoje knjige *Povjesne crte grada Šibenika i njegove okolice. I. dio*, spominje, da misli izdati povijest šibenskih crkvi? No tko da potraži zanimive rukopise pok. Kaera i ove pergamene u Makarskoj?

Prema ugovoru Pribislavić je od bračkog kamena islesao 22 stepenice i na kraju svake učinio po jednu školjku, koja je u prirodopisu poznata pod imenom kapica sv. Jakova, pa se kao takova prikaziva bezbroj puta na katedrali. Ispod podnožja stuba nalaze se s jedne strane dvije, a s druge pet glava anđela. Upadno je, što su ti anđeli vrlo ugojenih obzra, a s malim gornjim usnama, očiju su krupnih, čela kratka, a kosa zakovčastih. Mimo pogodbe umjetnik je islesao na dva mjesta lik sv. Ivana, oba puta sa Janjetom-Božjim, jedan nad pobočnim pozoričjem, drugi nad nadvratnicom. Ovaj stoji u vrlo zanimivom reljefu. (Nažalost je glava izmijenjena; valjda se prva razbila). Oko svetitelja kleče svije skupine sitnih bratima s jednom zastavom, obučenih u tunikama i u kucklarima na glavi. Naokolo su brda sa utvdama i stablima, a na pet mjesta vide se galije na uzburkanom moru. S takovom okolinom slaže se natpis: Ego vox clamantis in deserto, parate viam Domini rectas f(ac)ite s(emitas) eius.

Valja istaknuti, da Pribislavić nije imao sagraditi balustradu na stubama. Tu je učinio Nikola Fiorentinac u g.

1475. On je posljednji arhitekt katedrale, koji je sa jedno 80 kolosalnih ploča na oko jednostavno presvodio srednju ladu katedrale i smijelo uzdigao vjeveričanstvenu kupolu, valjda neki unikum gotske arhitekture. Nikola je učinio nadstubama sv. Ivana dva anđelka gdje kleče. Nažalost danas su vrlo istrošeni. Na dnu balustrade stoji vrlo izraziti zverjast lav, koga je također vrijeme pokvarilo a ostao je i bez jedne noge. Lijepa su ona 32 stupića s kapitelima, koji su spojeni s gotskim lukovima, usred kojih stoji po jedan otvoreni cvijet.

Pribislavić je, kao i Giorgio Orsini, bio učenik Bona, koji je imao svoju veliku radionicu u Mlecima. Vjerojatno je, da je naš umjetnik radio sa Ivanom Bonom i njegovim sinom na Porta della Carta u Mlecima. Kasnije se povratio u naš grad sa rečenim Gjorgijem, da mu bude pomagač pri izgradnji triju apsida stolnice, onih 72 glava malne naravne veličine, nekih kapela i krstonice, koja je pravi biser. Stalno se zna, da je majstor Pribislavić bio ugovorom vezan sa upravnicima katedrale od g. 1447.—1452.

Pribislavić je g. 1447. sastavio ugovor sa bratovštinom sv. Nikole,

kojim se obvezao, da će od korčulanskog kamena sagraditi kapelu na lijevo pri ulazu crkve sv. Barbare, onda zvane sv. Benedikta. Kapelu je zgotovio god. 1451. a slična je onaj s desne strane. Na jednom je čošku umjetnik smjestio medaljon sv. Nikole, koji je uskoplećat ali markantna lica, sa knjigom u ruci i običnim simbolom triju jabuka.

Kad je Giorgio Orsini poduzeo gradu jakinske lože, poveo je sa sobom za pomagače Andriju Alesija (ili Aleksa), koji je također radio na našoj katedrali i Pribislavića. Ovaj mu je tamo u Jakinu spremio i mnogo detalja za gornji dio portala crkve san Francesco alle Scale. Istaknuti je, da gornji dio toga portala ima motive slične onima u krstonici naše katedrale. Pribislavić je u Jakinu radio još i u drugim preuzecima Orsinija. Sam je pak preuzimao radnje na Pagu, nažalost ne zna se kakove, po narudžbi osorskog biskupa Antuna Palčića i drugih uglednijih mješšana.

Na koncu izrazujemo nadu, da će nas dr. Kolendić obavestiti još kakvom račnjom iz šibenske prošlosti.

Krsto Stožić.

nezaposlenih nedjeljno povećava za deset hiljada. Danas se broj nezaposlenih računa za 1,346.000 duša, te je za ublaženje bespolicne engleska vlada odredila 47 milijona funti.

Milijoni dolara za reklamu. Poznati američki tvorničar automobila i milijarder Ford odredio je ubirati po svakom prodanom automobilu iz svojih tvornica po 4 dolara kao porez. On se nada, da će na godinu prodati dva milijona automobila, tako da bi ubrani porez dosegao visinu od 8.000.000 dolara. Ovu ogromnu svotu novaca, koja bi svakoj državi u Europi dobro došla, Ford je odlučio utrošiti za reklamu svojim automobilima. Sve američke novine počam od prve new-yorske pa do posljednje pokrajinske kroz cijelu godinu 1924 dobiti će narudžbu za Fordove oglase. Uz isticanje vrsnoće Fordovih automobila, ovi će oglasi imati za zadatak, da propagiraju izbor Forda za predsjednika američkih država. U tim reklamama opisivat će se njegov život i njegova politička mišljenja, te ne će biti čudo, ako za godinu dvije vidimo na predsjedničkoj stolici Sjedinjenih država američkih tvorničara automobila i milijardera Forda.

Naši dopisi.

Zaton kod Šibenika, 15. listopada Svršila je berba i kod nas, te možemo biti zadovoljni ovogodišnjim prihodom loze. Naši seljani poznati sa svoje radinosti mnogo su toga nakrcili, tako da nemaju gdje staviti sav prihod. Radi toga veliki se dio prodao u mastu; bit će pretjerano reći, kako su neke novine javile oko 100 vagona, ali manje od 60 vagona sjegurno nije. Kako je naša vrst vina odavna poznata, a osobito ove godine obzirom na povoljno vrijeme izvrsna, vlada veliki interes za zatonsko vino, te je već mnogo trgovaca zatražilo uzorke. Očekuje se dobra trgovina našeg vina, pogotovo kada se zna, da će ga danas u Zatonu biti skoro 40 vagona. To mnogo znači za naše mjesto, koje jedva broji oko 1400 duša. Ali što naše mjesto danas najviše zanima je kopanje bauxita, koji je pred nekoliko mjeseci ovdje istražilo društvo „Adriabauxit“. Na nekoliko mjesta se prokopalo i našla dobra vrst bauxita; govorilo se, bolja nego ona kraj Drniša. Obećavalo se, da će se brzo početi radovima ako sistematskog iskapanja, što bi obzirom na okolnost, da najveći parobrodi mogu doći do 2 km. udaljenosti od rudokopa bilo od ogromne koristi po poduzetnike, a do danas ne opažamo nikakva znaka za to. Te bi radnje naše mjesto podigle, jer uz najbolju ovogodišnju ljetinu; ono se nije iskopalno od duga, u koji ga je uvalila nesavjesnost agitatora za uskraćivanje dohotka.

Preko našega mjesta slijavu se čitavi ravni Kotari po poslu u Šibenik. Glavna cesta, koja vodi prema Kotarima potpuno je izrovana što znatno otežava promet između ovih i Šibenika ovim najkraćim i najkorisnijim putem. K tomu još dolazi obustava parobrodarske veze, te je saobraćaj potpuno zastao. Nadležne bi se vlasti morale maknuti, i pobrinuti se, da se cesta Zaton do državne ceste Vodice-Mostine kod Koyče kao najvažnija za saobraćaj Šibenik-Kotari digne u klasu državnih cesta i kao takova uredi. Da se uspostavi parobrodarska pruga Šibenik-Zaton-Skradin te poštanska automobilska pruga Zaton-Stanković, kako je bilo govoreno. Moglo bi se misliti i na izgradnju započete ceste Zaton-Šibenik, što bi, osim po dobro našeg mjesta, bilo i po dobro državno te strateške interese Zatonjanin.

Gradske vijesti.

G. Dinko Sirovica dugogodišnji općinski tajnik, u petak dne 12. ov. mj. napustio je posvema naš grad i stalno se preselio u Zagreb. Naš grad i čitava općina mnogo gubi u g. Sirovici, jer teško da se naša općina namjeri na tajnika, kod kojega će se u onolikoj mjeri spojiti ljubav za naš grad sa njegovim sposobnostima, kako je to bilo kod njega. G. Sirovica je ostavio u našem gradu ugodnu uspomenu na svoju osobu i svaki naš građanin duboko žali gubitak njegove osobe za naš grad.

Grupa Čehoslovačkih industrijalaca, koja putuje po državi stigla je jučer u naš grad. Na kolodvoru su ih dočekali predstavnici općine i mjesnog udruženja trgovaca i industrijalaca. Odmah prije podne su razgledali znamenitosti grada, a oko podne su pošli da razgledaju slap Krke. Na večer im je općina priredila banket u hotel Krka. Za vrijeme banketa je u ime Općine pozdravio ugledne goste g. A. Blažević, u ime mjesnog udruženja trgovaca i industrijalaca g. V. Kulić te g. dr. V. Iljica na českom jeziku. Od gosta je odzdravio i zahvalio na srdačnom dočeku g. dr. Bednaš i g. dr. Žiška na hrvatskom jeziku. Kroz to vrijeme pred hotel Krka bio je koncert Šibenske glazbe. Oko pola noći gosti su parobrodom prosljedili put za Zagreb.

Članovima društva sv. Jeronima. Starešinstvo samostana sv. Domenika javlja članovima društva sv. Jeronima, da su stigle društvene knjige te ih mogu kod istoga unapred dignuti.

Krunidbeni dar Nieg. Veličanstvu kralju Aieksandru. U naš je grad stigao g. F. Kulenović izaslanik „Aktionog odbora kipa „Oslobođenje“, što će ga ovaj odbor darovati Njeg. Veličanstvu kralju Aleksandru oslobođiocu kao krunidbeni dar. Akademski kipar iz Travnika g. Ivan Ekert izradio je kip „Oslobođenje“ koji predstavlja čovjeka preko 2 m. visoka, koji se oslobađa zmija. Time se hoće simbolički prikazati oslobođenje našeg naroda od njegovih neprijatelja. Gosp. F. Kulenović će u svrhu sakupljanja doprinosa za ovaj dar ovih dana obilaziti našim gradom, te je u tu svrhu opskrbljen svim potrebnim legitimacijama.

Dr. Ante Dulibić reaktiviran je u sudačkoj službi i imenovan prizivnim savjetnikom u VI. čin. razredu pri mjesnom Okružnom sudu.

Halabuka po noći. Često se događa da stanovite grupe mladih ljudi u gluho doba noći bučno prolaze gradskim ulicama i halabućeci. Tim se narušava noćni mir i građanstvo ne može, da mirno opočine iza napornog dnevnog rada. Redarstvene bi vlasti morale na to paziti, i upozoriti mladu gospodu, ako njima nije do počitka, da ga ne oduzimaju svojim sugrađanima.

Nabavka podzemnog kabela za telefon. Direkcija pošta i telegrafa u Splitu, na osnovu čl. 89 Zakona o državnom računovodstvu, raspisuje ofertalnu licitaciju za nabavku podzemnog kabela za telefon, dužina 760 met. sa 280 bakrenih žila, za dan 15. novembra o. g. u 11. sati. Uslovi i bliža obavještenja mogu se dobiti kod direkcije pošta i telegrafa u Splitu (šeta ekonomskog odsjeka) svakog radnog dana od 8-12 sati i naći u „Službenim Novinama“.

Raspis natječaja. Na temelju zaključka Opć. Upravnog Odbora za naš grad od 4. o. mj. „Službeni Gla-

snik“ od 17. ov. mj. donosi raspis natječaja na mjesto općinskog tajnika, općinskog blagajnika i na mjesto inženira. Općinskom tajniku i inženiru priznat je VII. a blagajniku VIII. čin. razred. Pravni odnosi opć. zvaničnika izjednačeni su onima državnih činovnika.

Porotno zasjedanje. Četvrto porotno zasjedanje kod mjesnog Okruž. suda počinje 5 studenoga. Predsjedništvo višeg zemaljskog suda u Splitu odredilo je za predsjedatelja u ovom porotnom zasjedanju dra Stj. Spalatinu, predsjednika Okruž. suda, a njegovim zamjenicima savj. Vrankovića, Gelinea, Kneževića, Vallesa, dra Pasi- ni i dra Buzolića.

Novo pruge Jadranske Plovidbe. Danom 17. ov. mj. uspostavljene su neke lokalne pruge između našeg grada i okolice. Pruga Šibenik-zadarski otoci i obratno obavljati će saobraćaj dva puta sedmično, a pruge Šibenik-Tijesno i Šibenik-Primošten-Rogoznica i obratno tri puta sedmično. Čudno je da Jadranska Plovidba nije uspostavila prugu Šibenik-Zaton-Skradin. Ova je pruga vazda u šibenskoj okolici bila najprometnija i najrentabilnija, a osobito od kada čitavi ravni Kotari nakon gubitka Zadra preko Skradina i Zatonu dolaze u Šibenik po svim svojim poslima. Bilo bi potrebno da mjesno Otpравниštvo Jadr. Plovidbe upozori na to Ravnateljstvo Jadr. Plovidbe i da se ova pruga uspostavi dnevnim saobraćajem.

Tunaj rjetke veličine. Zatonski su ribari u neposrednoj blizini mjesta ulovili jednog tunja od 140 kg. Ovakvo velikih tunja nije se ulovilo u šibenskom konalu ima punih 15 godina.

Iseljenički Ured javlja, da polumjesečni „Jadran“, koji izlazi u Buenos Airesu donosi u svom broju od 18./VII. t. g. pod naslovom „Kao slijepe muhe“ kako naši ljudi pod utjecajem neke propagande kao slijepe muhe sele u Argentinu. Tamo vlada silna besposlica, te je upravo nemoćne naći zarade, a oni koji dolaze stradaju u najvišoj osudnici. Isto javlja Iseljenički Ured i za one, koji dolaze u Meksiko ili druge susjedne države Sjedinjenih američkih država, da bi odavle prešli granicu sjeverne Amerike, te preporuča našim ljudima, da ne nasjedaju raznim špekulantima i nesavjesnim agentima.

Paralelka u prip. tečaju učit. škole. Bilo se je pronijelo našom javnosti, da će se na mjesnoj učiteljskoj školi otvoriti paralelka u pripravnom tečaju. Ta je vijest rado bila primljena u građanstvu, te su neki roditelji na račun toga već digli svoju djecu iz drugih škola, da ih upišu u učit. školu. Međutim od toga do danas nema ništa, pa se zabrinuti roditelji s razlogom pitaju, koji je tomu razlog. Nadležni bi faktori morali maknuti ovu stvar sa mrtve točke.

Novi poglavar dr Rudolf Mandić preuzeo je agende mjesnog poglavarstva.

Kap. Čurković bivši zapovjednik redarstvene straže u Splitu stigao je u naš grad i preuzeo zapovjedništvo nad mjesnom redarstvenom stražom.

Burza.

Zagreb, 19.-10. 1923.

Dovize: Beč 0.11825, Italija 3.7925, London 380, New-York 83.625, Pariz 5.025, Zürich 15.075.

Valute: Dolar 82.62, Franc. frank 5.10, Lira 3.75,

Poštanske vijesti. Počevši od 16. oktobra o. g. prodajna cijena međunarodnih kupona sa odgovor povišena je od 4 dinara na 8 dinara. Pošte su dužne zamjenjivati odnosne kupone za odgovor za marku od 3 dinara, shodno sadanjoj pismovnoj tarifi za inozemstvo.

Zadušnice. Udruženje ratnih invalida u Šibeniku priredilo je dne 19. listopada u 7 sati zadušnice u Varoškoj crkvi za sve borce poginule i umrle za vrijeme svjetskoga rata uz prisustvovanje rat. invalida, udova, siročadi i roditelja.

Štrajk brijačkih pomoćnika. U naše je uredništvo došla grupa brijačkih pomoćnika, da nam se potuže na postupak svojih poslodavaca i ujedno zamole, da bi objelodanili, kako ovi hoće, da im nametnu 10—satni rad bez ikakova priznanja na plaći. Oni radi toga da su prisiljeni stupiti u štrajk, pa upozoravaju građanstvo, da ih krivo ne shvate u njihovoj akciji i da ih podupre, jer da je njihova stvar pitanje socijalne humanosti.

Iz Uredništva. Zadnji naš prvi članak i još neke notice upogled rada općinske Uprave shvaćene su kao mišljenje prvih predstavnika H. P. S. u Šibeniku. Moramo očitovati, da je naše uredništvo imajući slobodu pisanja, posve samostalno donijelo te članke i bez znanja tih predstavnika H. P. S. Dapače oni su u to vrijeme bili odsutni iz grada, te se nakon svog povratka nijesu mogli saglasiti sa tim pisanjem, što nam je bila dužnost istaknuti obzirom na gornje shvaćanje, da bi njihovim odobravanjem to bilo napisano.

† Tona Šare. U subotu 13. ov. mj. nakon teške i kratke bolesti umrla je supruga mjesnog obrtnika g. Rade Šare, ostavljajući iza sebe uz tužnog supruga i dvoje djece.

Tarifalno pitanje. U vezi sa izgradnjom ličke željeznice „Novo Doba“ od 14. ov. mj. donosi uvodni članak, u kojem zagovara, da bi se morale za sve domaće luke uvesti jednake željezničke tarife. Tako na pr. za jedan vagon ugljena ili bauxita jednaka bi bila prevozna cijena iz Siverića do Splita, kao do Šibenika, premda je Šibenik za dva puta bliži od Splita. Kamo ovo nastojanje vodi i što se njim hoće bjelodano je. Mi ćemo se još podrobnije osvrnuti na ovo pitanje, a sada zanimanim faktorima stavljamo na srce, da budno paze, kako se opet ne bi vratili u doba mađarskog i austrijskog tarifalnog režima, kada se je bez ikakvog razloga favorizirao jedan kraj ili jedna luka na štetu i propast drugog kraja i luke.

Dr. A. Jugović liječnik-zubar iz Splita prispio je u Šibenik te ordinira u Hotel Krka soba br. 30, od 8 do 12 i od 3—6 sati.

Najsvetija je dužnost svakog katoličkog čovjeka širiti kat. štampu.

Javna zahvala.

Ovim putem zahvaljujemo, koliko prečasnom svećenstvu, toliko svim društvima kao i pojedincima, koji su prisustvovali sprovedu mile i nezaboravne nam

ANKE

kao i onima koji su dali u bilo kakav fond, da počaste uspomenu mile nam pokojnice.

Obitelj pok. Luke Lušića.

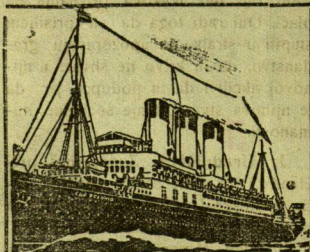
Tražite odmah najnoviji cijenik cipela, rublja, pletenina, odijela i raznih drugih predmeta sa više stotina slika, koji Vam se šalje za badava. — Jugoslavenska Razašiljaona, Ant. Savnik — Škofjaloka, Slovenija.

Medicinskih knjiga

razne struke i sadržine nude se na prodaju. Obratiti se u Hrvatskoj Zadr. Tiskari.

➔ Pretplatite se na „Narodnu Stražu“! ➔

SINGER šivaći strojevi
 — na cijelom svijetu poznati su kao najbolji. —
 Podružnice i zastupstva u svim mjestima.
 Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. II. kat.
 Filijala Šibenik, Široka ulica.

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda — odlaze:

9. augusta	„CAP NORTE“
23. „	„ESPIÑA“
24. „	„TUCUMAN“
17. septembra	„CAP POLONIO“
17. „	„LA CORUNA“
31. „	„MADEIRA“
4. oktobra	„ANTONIO DELFINO“
11. „	„VIGO“
15. „	„BILBAO“
25. „	„CAP NORTE“
31. „	„VILLAGARCIA“
15. novembra	„CAP POLONIO“
17. „	„ESPRANA“
17. decembra	„LA CORUNA“

iz HAMBURGA za Argentinu, Braziliju i Uruguaj. Sve obavjesti daje dragovoljno i besplatno Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73. Zastupstva: Beograd, Bafinska 49. Veliki Bečkerek, Svetosavska 18. Bitolj, Bankarska 12.

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima
 Zagreb

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.
 Telefon 14—59 Interurban 15.
 Brzojavni naslov: „RATAR-SUŠAK“
 dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROZGU, 40—42% KALIJEVU SOL, 12—15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, iako boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.
 zvršuje svaku izradbu po okal. liječničkom propisu
 Pri maju se popravci.

PAPIRNICA ERGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

Novost za svaku katoličku kuću

po svim hrvatskim krajevima jest

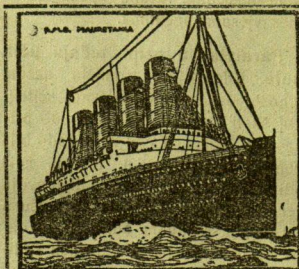
„KRUH NEBESKI“

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu.

Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnica i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

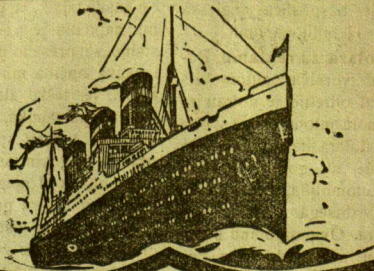
CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i expres saobraćaj od Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcanja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: Cunard Line.

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: Jugoslavenska banka d. d. Zagreb B-cesta 33. kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik Brzojavni naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

„LEVIATHAN“

59956 Br. Reg. tona
 Najmoderniji, najveći i najluksurniji oceanski parobrod. Najveći naponi znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisodobiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja“ u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve poblizje kroz dele naznačene adrese. —

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Ne nadkriljivi na udobnosti, čistoci i izvršnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
 „George Roosevelt“ „America“ „President Arthur“
 Zastupstva: Beograd, Svetosavska 18. Bitolj, Bankarska 12.

Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
 Beograd, Palata Beogradske Zadruge.

Budimo novovjekni apostoli - širitelji katoličke štampe!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
 Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospobanka.
 Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,
 Maribor,
 Sarajevo,
 Sombor,
 Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.